

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 37/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2015

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2014 regeringens proposition om statsbudgeten för 2015 (RP 131/2014 rd) till finansutskottet för beredning.

På grundval av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har utrikesutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ekonomidirektör Mika Niemelä och industriråd Marjukka Aarnio, arbets- och näringsministeriet
- generaldirektör Pekka Soini, Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- generaldirektör Erkki K. M. Leppävuori, Teknologiska forskningscentralen

- verkställande direktör Pentti Patosalmi, Ferroplan Oy
- verkställande direktör Pauli Heikkilä, Finnvera Abp
- verkställande direktör Pertti Korhonen, Outotec Oyj
- direktör Jouni Hakala, Finlands industriinvestering Ab
- ekonomisk expert Simo Pinomaa, Finlands Näringsliv rf
- ekonomisk expert Petri Malinen, Företagarna i Finland
- verksamhetsledare Heikki Kauppi, Tekniikan Akateemiset ry
- bergsråd Jorma Eloranta.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- Löntagarnas forskningsinstitut
- Skuldrådgivning rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Nästa års budget bereds i ett läge där vår ekonomi dalat i tre år och det inte heller i år finns några utsikter för tillväxt. Budgetramarna stramas åt och allokeringen av anslag måste prövas med än större omsorg än vanligt så att de med större sannolikhet främjar näringsverksamheten och in-

vesteringarna, bidrar till nya jobb och därigenom förbättrar samhällsekonomin.

Inom ekonomiutskottets ansvarsområde uppnås detta särskilt genom satsningar på forskning och innovationer samt export. Ytterligare inbesparingar eftersträvas bl.a. genom omstrukturering och effektivisering av myndighetsfunktioner.

Med tanke på de allt svagare statsfinanserna menar utskottet att huvudlinjerna i budgeten kan understödjas. Utskottet vill dock göra följande anmärkningar angående arbets- och näringsministeriets huvudtitel.

Närings- och innovationspolitik. Satsningarna på teknik- och innovationssektorn har en helt central ställning när det gäller att få Finland på fötter igen. Detta märks också i budgetens betoningar: 41 procent av de totala anslagen på 3,4 miljarder euro under ANM:s huvudtitel hänför sig till närings- och innovationssektorn. Budgetförslaget anger de områden som anses ha de bästa tillväxtutsikterna (bioekonomi, cleantech och digitalisering), lyfter fram företagsfinansieringen och omdisponerar delvis FUI-finansieringen. I fråga om exportfinansieringen stöds riktlinjerna i budgeten av de redan gjorda höjningarna av bevilningsfullmakterna och införandet av nya instrument. Till de senare hör de betydande höjningarna av Finlands Exportkredit Ab:s maximifullmakt för beviljande av export- och fartygskrediter och Finnvera Abp:s maximifullmakt för exportgarantier (EkUB 5/2014 rd). Ett nytt stödinstrument är fullmakten för Finnvera Abp att bevilja garantier för inhemska exportfrämjande investeringar vid finansiering i form av främmande kapital (EkUB 8/2014 rd).

Av budgetpropositionens många föreslagna anslagsökningar som avses stödja tillväxten kan följande nämnas: Rekapitalisering av Finlands Industriinvestering Ab (totalt 80 miljoner euro¹, vilket är en ökning med 50 miljoner euro jämfört med innevarande år), stöd till företagets internationalisering via Team Finland (ökning 19 miljoner euro) och en ny internationaliseringsfinansiering för små och medelstora företag (extra anslag på 10 miljoner euro för Finpro ry). Tekes anslag reallokteras så att lånefullmakten ökas med 60 miljoner euro och anslagen för bidrag i stället reduceras med 38 miljoner euro. Utskot-

tet noterar dock med allvar att den sammanlagda satsningen på FUI-sektorn minskar, räknat i reella tal. Tillsammans med nedskärningarna för universiteten kan verkningarna för innovationssektorn vara avsevärda. Å andra sidan måste man komma ihåg att företagets tillväxt påverkas också av andra faktorer än de budgetfinansierade stöden. Det väsentliga är att utforma företagsmiljön så att den stöder investeringar och tillväxt. Det är i det avseendet av stor vikt bl.a. med snabbare tillståndsprocesser, vilket kan nås genom maximitider för behandlingen och strömlinjeformning av tillståndsförvaltningen.

De anslagsförslag som angavs ovan visar att det finns en strävan att få till stånd ny tillväxt med många olika medel. De extra satsningar som nu föreslås är enligt utskottet nödvändiga, men det måste ändå betonas att åtgärdernas effektivitet måste följas upp och analyseras noggrant så att vi kan sälla fram de effektivaste medlen för att främja tillväxten.

Förutsättningarna för tillväxten kan dyka upp inom överraskande branscher, vilket till exempel uppgången inom spelindustrin visar. De som arbetar inom innovationssystemet måste ha fingertoppskänsla för att kunna upptäcka potentiella tillväxtområden. Även om stödsystemet kan göras effektivare genom att koncentrera åtgärderna till vissa sektorer, får de spetsområden som nämns i budgeten inte cementera systemet.

De största förändringarna berör anslagen till Tekes och VTT. Tekes totala anslag minskar och stödet omriktas från bidrag till lån. Utskottet ser det som viktigt att kontrollera om detta märks i de nya projektens art och genomslag. Sakkunniga har bedömt att stöd i bidragsform behövs i långsiktiga högriskprojekt som ger stort genomslag om de lyckas. Lån lämpar sig särskilt för att täcka upp för de fortfarande förekommande bristerna på finansmarknaden. De huvudsakliga användningsområdena för stöd i låneform är företagsspecifika utvecklings- och pilotprojekt som nått långt på vägen till kommersialisering. Utskottet ser det som viktigt att Tekes insatser också i fortsättningen bidrar till omfattande effekter som främjar investeringarna.

¹ 30 miljoner euro till Fonden för tillväxtfonder II, vilket syftar till en hävstångseffekt på sammanlagt cirka 1 miljard euro, och 50 miljoner euro till ett nytt finansieringsprogram, Uudistuva teollisuus

VTT i dess nuvarande form upphör den 31 december 2014 genom en bolagisering, och i början av 2015 fortsätter verksamheten genom ett bolag med specialuppgifter, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab. Budgetfinansieringen följer linjen i ramen för de offentliga finanserna 2014—2017 och är sjunkande. Indirekt påverkas VTT:s finansiering också av nedskärningarna för andra finansiärer inom FoU-sektorn (i synnerhet Tekes). Utifrån de hittills fattade besluten sjunker budgetfinansieringen med cirka 30 procent fram till 2017. Utskottet fäster uppmärksamhet vid de konsekvenser som en minskande finansiering kan ha för Finlands medverkan i EU:s forskningsprogram. VTT har haft en central roll som samordnare i EU:s ramprogram. Cirka 22,5 av den ramprogramfinansiering som fastställts för Finland har beviljats VTT, som i sin tur har engagerat finländska företag i projekt. Dessa projekt sammanbinder också i vidare bemärkelse det finländska innovationsfältet. Det är dock inte möjligt att delta i EU-projekt utan en nationell medfinansiering på 30 procent. Utskottet ser det som viktigt att det internationella FUI-samarbetet inte äventyras på grund av budgetnedskärningarna.

Organisatoriska förändringar. Det är bra att en del av de behövliga inbesparingarna görs genom

nya rutiner och metoder. Inom utskottets ansvarsområde pågår ett flertal reformer som syftar till synergieffekter och inbesparingar genom omorganisering av myndighetsfunktioner och som alla har förordats av utskottet: nedläggning av konsumentforskningscentralen och överföring av dess funktioner till Helsingfors universitet (EkUB 17/2014 rd), överföring av verksamheten vid Centralen för turistfrämjande till Finpro ry (EkUB 16/2014 rd) och bolagisering av VTT och Mätteknikcentralen samt överföring av ackrediteringstjänsten FINAS till Sakerhets- och kemikalieverket (EkUB 10/2014 rd).

Som bäst behandlar utskottet en till budgetpropositionen anknyttande proposition (RP 149/2014 rd) där det föreslås att de lokala myndighetsuppgifterna för handelsregistret och föreningsregistret ska överföras från magistraterna och NTM-centralerna till Patent- och registerstyrelsen.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 21 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml (delvis)
medl. Lars Erik Gästgivars /sv
Teuvo Hakkarainen /saf (delvis)
Harri Jaskari /saml
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml (delvis)
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd (delvis)
Jari Myllykoski /vänst
Martti Mölsä /saf
Johanna Ojala-Niemelä /sd (delvis)
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf
Harry Wallin /sd (delvis)
ers. Jouko Skinnari /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.

AVVIKANDE MENING 1

*Motivering***Allmänt**

Innevarande år håller enligt flera prognoser på att bli det tredje recessionsåret i följd. Arbetslösheten i Finland växer i alarmerande takt och värst av allt är att långtids- och ungdomsarbetslösheten håller på att explodera. Experterna talar redan nu öppet om massarbetslöshet. Det ekonomiska läget är dystert.

Bakgrunden till svårigheterna är att vårt land samtidigt drabbats av tre ekonomiska utmaningar: för det första den konjunkturkris som orsakats av det internationella ekonomiska läget och vår sönderfallande konkurrenskraft, för det andra av det hållbarhetsgap som har sin rot i den förändrade åldersstrukturen och för det tredje strukturförändringarna inom ekonomin. Dessa problem kräver sina egna verktyg och det räcker inte att vi löser bara ett eller ens två av problemen. Vi måste lösa dem alla.

Sannfinländarna anser att regeringen allmänna finanspolitiska linje är felaktig. Ett flertal respekterade sakkunniga, däribland Hetemäkis expertgrupp Internationella valuta fonden IMF, har rekommenderat att man i en recession undviker degressiva åtgärder för anpassning av de offentliga finanserna. Bakgrunden till dessa rekommendationer är den senaste tidens undersökningar, som visat att finanspolitikens multiplikatoreffekt är osedvanligt stor i det rådande ekonomiska läget. Med andra ord är finanspolitikens inverkan på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten nu större än normalt.

Trots detta och kommer regeringen i dessa tider av recession att göra nedskärningar och höja skatterna till ett värde av cirka 3 miljarder euro nästa år. Det är klart att en så här stark åtstramningspolitik påverkar både sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten mycket negativt. Regeringen ser det alltså inte som nödvändigt att driva en konjunkturpolitik som stöder sysselsätt-

ningen eller den ekonomiska tillväxten, utan koncentrerar sig enbart på de strukturella problemen. De arbetslösa misär ser inte ut att bekymra regeringen det minsta.

Sannfinländarna menar att vi nu behöver en ambitiös strukturpolitik som ger oss möjlighet att driva en mer stimulerande konjunkturpolitik som skapar sysselsättning och ekonomisk tillväxt. Vi behöver en både-och-politik, inte en antingen-eller-politik.

Energipolitiken

Det är lätt att avläsa resultaten av regeringens misslyckade energipolitik i statistiken. I fjol ökade användningen av kol med nästan en femtedel trots att totalkonsumtionen av energi samtidigt sjönk. Regeringen Katainens överilade beslut att skära ned stödet för inhemskt bioenergi, däribland torv och träbaserad energi, har lett till att det nu är förmånligare att producera kondensel med stenkol än med ved. Regeringens misslyckade energipolitik hotar reducera arbetstillfällena ordentligt inom en bransch som sysselsätter över 16 000 finländare. Samtidigt äventyras Finlands självförsörjning på energiområdet. Såväl ekonomin som miljön lider till följd av regeringens fullständigt misslyckade energipolitik.

Sannfinländarna anser att vi bör dra ett streck över vår nuvarande energipolitik som främst gynnar ryssarna och uppställa som mål för vår energipolitik en inhemsk energi till skäligt pris. Efterfrågan på energiprodukter är 8,5 miljarder euro, men vi inte kan svara fullt ut på den med inhemska krafter på grund av brister i beskattningen, stödpolitiken, regleringen och infrastrukturen. Genom att utnyttja inhemsk energi och utveckla en exportindustri baserad på den kan vi främja sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten och räta ut vår handelsbalans betydligt. Genom att höja det inhemska inslaget i vår energiproduktion kan vi enligt olika upp-

skattningar främja landets ekonomiska tillväxt och skapa tiotusentals nya jobb. Dessa jobb uppstår i huvudsak i glesbygdsområden och bidrar därför till att hålla landsbygden befolkad och livskraftig. Dessutom har säkerligen den senaste tidens osäkerhet inom den internationella politiken påmint alla om hur viktig självförsörjningen på energiområdet är också med tanke på försörjningsberedskapen. Att höja självförsörjningen på energiområdet bör därför vara det centrala målet för energipolitiken.

Regeringens färskta meddelande om att den står i beråd att nästa år sänka torvskatten och höja stödet för skogsflis är ytterst välkommet. Tyvärr är skadan redan skedd: flera energibolag har gjort investeringar som ska ersätta inhemsk bioenergi med stenkolk. Nya tillstånd för torvtäkt måste dessutom behandlas snabbare, så att torvens ställning på den finländska energipaletten kan säkras. Likaså gäller det att kontrollera hur 13 § i den nya miljöskyddslagen fungerar. Vi måste vara redo att upphäva bestämmelsen om den utgör ett hinder för täkt i nya torvmossar. Vi ser dessutom en betydande potential i en decentraliserad produktion av energi i liten skala, och vi är redo att satsa på t.ex. ett smart elnät som möjliggör elöverföring i två riktningar.

Utöver det inhemska måste energipolitiken dessutom ha som mål att energipriset ska vara skäligt. Finland ligger i det kalla Norden och vår industri är energiintensiv. Det är därför inte överraskande att totalförbrukningen av energi, i relation till befolkningen, är cirka två gånger så stor som EU-genomsnittet. Således förutsätter tryggad konkurrenskraft en kostnadseffektiv energisektor som kan producera energi till ett konkurrenskraftigt pris. Därför kan vi inte godta regeringens beslut att åter höja energibeskattningen; vi anser att den bör sänkas ordentligt. För att främja de energipolitiska målen vore det enligt vår mening dessutom bättre att så småningom gå över från garantipriser till investeringsstöd.

Sannfinländarna är också ytterst oroliga över transportkostnaderna inom näringslivet. Således anser vi att beskattningen på trafikbränslen bör sänkas. Vi anser också att vår exportindustri bör kompenseras kostnaderna för svaveldirektivet

genom att farledsavgifterna slopas nästa år, då direktivet träder i kraft.

Vi vill påminna om att energipolitiken har en annan dimension som gäller inkomstfördelning och socialpolitik. Energi är en nödvändighetsartikel: höjs priset på den drabbas låginkomsttagarna värst. Det är alarmerande att det finns allt fler så kallade energifattiga i Finland, dvs. människor som har svårt att klara av kostnaderna för värme och el.

Vi menar vidare att det bör inrättas en statlig fond för självförsörjningen på energiområdet. Den skulle genom lån och borgensförbindelser stödja kommunala energieffektivitetsinvesteringar och olika demonstrations- och pilotprojekt inom cleantechsektorn i syfte att öka självförsörjningsgraden. Finland har en hel del exportdugligt kunnande inom dessa områden, men av någon orsak vågar kommunsektorn tyvärr inte i någon betydande utsträckning investera i energieffektivitetslösningar ens om de återbetalar sig snabbt. Utan inhemska referenser är det å andra sidan svårt för de finländska företagen att slå sig fram på exportmarknaderna. Ökad energi- och resurseffektivitet skulle dessutom på lång sikt medföra inbesparingar för kommunerna. Startkapitalet för den föreslagna fonden för energisjälvförsörjning kunde bestå av en del av intäkterna från den försäljning av statlig egendom som redan slagits fast. Vi menar vidare att de framtida inkomsterna från handeln med utsläppsrätter bör styras till fonden.

Företags- och innovationspolitik

Det nuvarande systemet med företagsstöd är bevisligen ineffektivt och gagnar främst Nokia och andra storföretag, som lätt kunde få marknadsfinansiering för sina projekt. Företagsstöden har fått formen av en komplicerad projektfinansiering som främst stora och starka företag kan utnyttja medan de små och medelstora löper stor risk att bli utan pengar. Att företagsstöden är ineffektiva har observerats också i en rapport av arbets- och näringsministeriet. Enligt den skulle systemet med företagsstöd fungera betydligt bättre om ineffektiva stöd avskaffades och stö-

det inriktades på näringspolitiskt viktiga objekt. Om rapportens rekommendationer följs väntas statens utgifter för stöd minska med 200—250 miljoner euro, så en effektivisering av företagsstödssystemet kan ge avsevärt större inbesparingar än de som regeringen nu håller på att genomföra. Tekes innovationsverksamhet för små och medelstora företag får dock inte skäras ned.

Sannfinländarna ser positivt på regeringens beslut om rekapitalisering för Finlands Industriinvestering Ab och Finnvera Abp i en situation där vår företagsfinansiering står inför problem. Vi stödjer också ytterligare satsningar på Tekes kapitalplaceringar samt det nya finansieringsinstrumentet som ska tas i bruk för att öka de små och medelstora företagens internationella kontakter och få fart på exporten. Men vi anser att de föreslagna summorna är för små. En större del av den pott som erhålls från försäljning av statlig egendom som det redan beslutats om borde anvisas för detta ändamål.

Dessutom vill vi sannfinländare erinra om att vi behöver en livskraftig företagssektor om vi vill nå ekonomisk tillväxt. Vi behöver nya åtgärder till stöd för företagsamheten. Under de tio senaste åren har i praktiken alla nya arbetstillfällen uppkommit inom SMF-sektorn och i synnerhet inom små företag med mindre än fem anställda. Vi menar att nystartade och växande företag måste stödas mer än i dag genom lämpliga skatteåtgärder. Den nedre gränsen för momsskyldighet bör höjas till 20 000 euro och det s.k. taket för lättnadsområdet till 40 000 euro. Vi föreslår också att den estniska modellen för beskattning av tillväxtföretag som erbjuder sysselsättning testas åtminstone under en tid. Den vid årets början införda sänkningen av samfundsskatten tjänar däremot inga andra än aktiebolagen, så vi menar att en liknande skattemorot måste ges också de övriga bolagsformerna. Vi anser i själva verket att det kan ifrågasättas huruvida regeringens samfundsskattesänkning för något gott med sig, och det är beskrivande för situationen att exempelvis verkställande direktören för Stora Enso Karl-Henrik Sundström sagt att nivån på samfundsskatten inte har någon stor betydelse

för bolaget. Också vår konkurslagstiftning kräver snabba reformer.

Vi anser också att regeringen inte har gjort tillräckligt för att banta ned den uppblåsta tillståndsbyråkratin. Investeringar till ett värde av 3,5 miljarder euro har fastnat i tillståndskvarnen, enligt uppgifter från Finlands näringsliv. Ingen vinner på att vettiga investeringar i värsta fall står stilla i årtal på grund av tillstånds- och besvärprocesser. Tillståndsprocesserna bör i görligaste mån klaras av med ett enda tillstånd över en disk genom utveckling av t.ex. principen med ett tillstånd för hanteringen av investeringstillstånd. I så fall skulle samtliga tillstånd och beslut som gäller planläggning, byggande, inledning av verksamhet och offentlig finansiering samlas till ett tillstånd. På samma sätt bör besvärprocesserna göras snabbare genom övergång till principen med ett enda besvär alltid när det kan göras utan att medborgarens rättssäkerhet äventyras. Vi måste komma ifrån att myndigheterna besvärar sig över varandras beslut hos domstol. Vi inser att också regionförvaltningen måste spara i dessa svåra tider, men vi menar att det inte finns någon orsak att minska på den personal som arbetar med tillståndsprocesserna. Vi vore tvärtom redo att anvisa ytterligare resurser för tillståndshanteringen.

När internationella betraktare (OECD, kommissionen, kreditvärderingsföretagen) räknar upp de delområden där Finland har rum för förbättring ligger konkurrensen på produktmarknaden ofta högst på listan. Vi menar därför att Konkurrens- och konsumentverket måste få större resurser och ökad självständighet. Konkurrensmyndigheternas utredningar pågår numera i värsta fall i årtal också i de fall där det slutligen konstateras att inga oegentligheter har förekommit. Denna osäkerhet leder ofta till att investeringarna läggs på is och kan i värsta fall förlama ett helt företag och dess verksamhet.

Försäljning av statlig egendom

Regeringen har beslutat att sälja statlig egendom för cirka 1,9 miljarder euro. Av denna summa ska 600 miljoner euro användas för olika till-

växt- och infrastrukturprojekt och återstoden för återbetalning av statsskulden. Vi stöder att icke strategisk egendom säljs för finansiering av exempelvis vägprojekt eller kapitalisering av tillväxtfonder så att statens balansräkning åter sätts i arbete. Bra investeringar ökar medborgarnas välfärd och förutsättningarna för en stark samhällsekonomi i vårt glest befolkade land. Vi har i dag låga finanseringskostnader och stora, outnyttjade resurser till följd av konjunkturen. Investeringar i infrastruktur som hör till statens kärnområde ger därför osedvanligt hög avkastning i relation till insatsen. Till exempel Internationella valutafonden IMF har på senare tid rekommenderat en sådan politik för staterna i euroområdet.

Att sälja statlig egendom för att återbetala skulden anser vi däremot i nuläget vara vansin-

ne. T.ex. Statens pensionsfonds placeringar har under de senaste fem åren gett en årsavkastning på i genomsnitt 8,4 procent och Solidium ger ännu mer. Finska staten får däremot för närvarande lån på fem år med under 0,5 procents ränta. Staten håller således på att sälja egendom som avkastar klart mer än räntan på statskulden för att återbetala skulden. Hållbarhetsgapet blir inte bättre med ett sådant knep; det försvagas med flera miljarder.

Avvikande mening

Vi anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 21 oktober 2014

Kaj Turunen /saf
Martti Mölsä /saf

AVVIKANDE MENING 2

*Motivering***Budgeten vilar på lösan sand**

Finlands ekonomi har sedan länge urholkats undan för undan. Depressionen hotar bli mer långvarig än någon gång under fredstid i det självständiga Finland. Också industriproduktionen och exporten har krympt under en längre tid än någonsin förr. Investeringarna i Finland minskar. Finland har samtidigt drabbats av en allvarlig konjunkturkris och en strukturell kris.

De senaste åren har endast den offentliga sektorn ökat, också den med stöd av lånade pengar. Alltså har beloppet av den offentliga skulden ökat under vartenda år som regeringen suttit vid makten samtidigt som den offentliga ekonomin visat fortsatt underskott och inkomsterna har varit betydligt lägre än utgifterna.

För att få budgetunderskottet för 2015 att se mindre ut än tidigare tar regeringen till olika budgettrix av engångsnatur. Till exempel finansieras budgeten genom försäljning av statlig egendom och genom extra intäktsföring av medel från statens pensionsfond och de statliga affärsverken. Likaså har regeringen för avsikt att ta ut högre avkastning av statens placeringsbolag Solidium än bolaget själv får i vinstutdelning av de företag som det äger. Av den bankskatt som redan tagits ut tänker regeringen reservera 100 miljoner för allmän finansiering av de offentliga finanserna. Med andra ord kommer alla de skatteintäkter som redan tagits ut inte att ges till krisbekämpningsfonden.

När budgeten rensats från engångsposterna ser verkligheten betydligt kärvare ut än det officiella underskottet låter förstå. Dessutom vältras en del av underskottet fortsättningsvis över på kommunerna dels genom nya nedskärningar i statsandelarna, dels genom underbudgetering av finansieringen för de nya kommunala uppgifterna. Det kan verkligen ifrågasättas om vi med dessa åtgärder kommer att nå den ekonomiska

tillväxt regeringen förväntar sig. Det finns uppenbar risk för att skatteinkomsterna måste minskas i nästa års tilläggsbudgetar, eftersom uttagen har uppskattats till ett för stort belopp, medan däremot de utgifter som sammanhänger med det ekonomiska läget underbudgeterats.

Den misslyckade ekonomiska politiken ligger på regeringens ansvar

Statsfinanserna är hårt ansträngda därför att Stubbs regering och före det Katainens regering misslyckats med att svänga om den ekonomiska utvecklingen i landet. De ekonomiska mål som regeringen själv satt upp har smulats sönder ett efter ett. Regeringen har inte lyckats höja sysselsättningen till 72 procent eller sänka arbetslösheten till 5 procent. Den har inte heller kunnat stabilisera underskottet i statsfinanserna vid 1-procentsnivån eller minska skuldsättningen. De ständiga nedskärningarna och skattehöjningarna har påskyndat utarmningen. Finland skulle ha behövt åtgärder som lett till ekonomisk tillväxt. Det har regeringen dock inte förmått; tvärtom går utvecklingen åt fel håll.

Våren 2014 fick regeringen en varning om att också det sista av regeringens ekonomiska mål var i fara. För första gången uppgav ett kreditvärderingsföretag att det ställt kreditvärderingen för Finland under observation och hade negativa förbehåll. I oktober 2014 drog Standard & Poor's sina slutsatser av utsikterna för den finländska ekonomin och regeringens förmåga att få till stånd beslut om de strukturella reformer som det redan avtalats om en gång. Staten förlorade sitt AAA-kreditbetyg. Det sista ekonomiska målet i regeringsprogrammet krossades. De direkta återverkningarna av det nya kreditbeslutet märktes redan efter några dagar, då också kreditbetyget för Kommunernas garanticentral sänktes till AA+.

På grund av regeringens ekonomiska politik råder det nu massarbetslöshet i Finland. När man

vid sidan av Statistikcentralens officiella arbetslöshet på 8,5 procent beaktar den dolda arbetslösheten får vi en bild av den totala arbetslösheten. Den uppgår till cirka 350 000 personer, vilket motsvarar cirka 12 procent. Med den dolda arbetslösheten avses arbetslösa som redan gett upp och inte längre aktivt söker arbete. Många av dem har varit arbetslösa länge, vilket lett till en så svår passivering att de hamnat utanför den officiella arbetslöshetsstatistiken.

Arbetslösheten kan också granskas utifrån ANM:s statistik över arbetsförmedlingen. Det har under 2014 funnits cirka 320 000 arbetslösa arbetssökande (12 %). Läger man till detta alla som omfattas av olika åtgärder får man siffran 450 000 för den s.k. omfattande arbetslösheten. Det utgör 15 procent av hela arbetskraften.

Tillväxten kräver ett samhällsavtal

Finland behöver ett brett samhällsavtal för att lyfta upp nationen och hitta tillbaka till den ekonomiska tillväxtens väg. I avtalet måste vi besluta om åtgärder för att återställa landets konkurrenskraft, skapa flexibilitet på arbetsmarknaden, höja sysselsättningsnivån betydligt och förbättra produktiviteten i arbetet. Det kräver kompromisser av alla parter i arbetslivet.

Följande teman är avgörande för tillväxten och sysselsättningen:

I De finländska naturresurserna måste utnyttjas bättre, användningen av inhemsk energi utökas och den tekniska utvecklingen inom sektorn drivas på

— Utnyttjandet av Finlands malm- och mineralpotential måste fås att öka igen. Malmförädling i Finland erbjuder stora möjligheter. När svaveldirektivet höjer kostnaderna för oförädlade produkter och när energileveransen säkerställs till konkurrenskraftigt pris lönar det sig att förädla malmer i Finland.

— Åtgärderna för att öka den industriella användningen av trä måste stärkas. Användningen av inhemskt trä måste snabbt fås upp till minst 65 miljoner kubikmeter och den sammanlagda användningen av trä till närmare 80 miljoner ku-

bikmeter. För att nå dit måste vi stimulera skogsbruket, få bort logistiska flaskhalsar och ta fram tillräcklig FoU-finansiering för att skapa nya innovationer inom branschen.

— Regeringen Katainens beslut att öppna slussarna för rysk stenkolk måste återtas så snabbt som möjligt. Konkurrenskraften för torv och trä måste snabbt återställas. De inhemska alternativen förorenar mindre än stenkolk och skapar dessutom sysselsättning. Ett minimikrav är att beskattningen av torv och skogsflis återställs på 2012 års nivå. Regeringen har lovat att den äntligen ska göra något åt detta. Löftet har dock ännu inte infriats.

Utöver dessa snabba åtgärder måste riksdagen förbinda sig vid följande åtgärder med ett tids-
spann på 20 år:

— Självförsörjningen på energiområdet måste höjas från nuvarande 32 till 60 procent och i fråga om elproduktionen till 100 procent.

— Mängden förnybar energi måste höjas till hela 165 TWh (cirka 95 TWh år 2005 och 106 TWh år 2011).

— Andelen förnybar energi måste höjas från nuvarande 32 procent till klart över 60 procent.

— Den förnybara energins andel i trafiken höjs till 40 procent, tillsammans med elens andel till över 50 procent.

— Koldioxidutsläppen sänks till hälften av utgångsnivån enligt Kyoto, och kolsänkorna fastställs på faktiska naturvetenskapliga grunder.

— Användningen av kol fasas ut helt.

— Användningen av fossil olja reduceras till en tredjedel av i dag.

— Mellan 50 000 och 80 000 nya jobb skapas inom miljö- och energisektorn.

— Den förnybara energin byggs ut till nästan hälften av de kostnader per energienhet som uppnås i de flesta andra EU-länder.

— Energieffektiviteten höjs och energisparåtgärder sätts in så att energikonsumtionen minskar betydligt.

— Handelsbalansen stärks med 2—3 miljarder euro per år.

2 Produktivetsförbättrande åtgärder

Varje år under innevarande valperiod har det gjorts nedskärningar i Tekes bidragsfinansiering av forskning, utveckling och innovationsverksamhet. För 2015 är bevilningsfullmakterna 127 miljoner mindre än för 2011. Mer en fjärdedel av fullmakterna har gallrats ut. Sänkningen från 2014 till 2015 är cirka 40 miljoner euro.

Med dessa fakta på bordet ser Centern det som märkligt att statsminister Stubb i samband med budgetbehandlingen upprepade gånger hävdade att regeringen satsar på företagets forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Samtidigt ökar visserligen fullmakterna för lånefinansiering från 103 miljoner euro år 2011 till 167 miljoner euro. Det är som sagt dock frågan om lån och ökningen är bara 64 miljoner euro.

Samma utvecklingstrend kan konstateras i fråga om Teknologiska forskningscentralen VTT. Också där minskar understöden. Personalnedskärningarna vid VTT kommer under fyra år att bli närmare 300 personer. VTT:s förutsättningar för att svara för nationella och EU-baserade innovationsprojekt försämrats därmed avsevärt.

Det har för Centern förblivit oklart på vilka grunder statsministern och därigenom regeringen kan påstå sig satsa på företagets forskning och utvecklingen trots att budgetarna intygar att regeringen skär ned anslagen för denna verksamhet. Det förändrar inte saken att regeringen försöker vitmåla en svart och sorglig fråga.

Också bevilningsfullmakterna för små och medelstora företags investerings- och utvecklingsprojekt har rasat under den pågående valperioden. Finansieringen är avsedd för små och medelstora företags projekt som främjar internationalisering, tillväxt, förnyelse och kompetens. År 2011 uppgick fullmakterna till 43,3 miljoner euro och understöden beräknades bidra till 2 500 nya jobb och 220 nya företag. För 2015 är fullmakterna endast 21,7 miljoner euro, vilket är en minskning på 4 miljoner euro jämfört med 2014. Denna finansiering beräknas bidra till bara 800 nya jobb och 90 nya företag.

Regeringen gör också kännbara nedskärningar inom utbildningen på andra stadiet.

— I synnerhet måste yrkeskompetensen stärkas.

— Det är orimligt att skära ner anslag som ska påskynda och kommersialisera innovationer och göra det lättare få ut dem på marknaden.

— Att skära ned Tekes understöd till företagen i ett läge där företagen också annars har en tunn balansräkning bidrar bara till att också företagens egna FoU-satsningar skärs ned.

— I stället för att tillföra kapital till universiteten eller tillämpa lösningar internt inom statskoncernens balansräkning bör medel allokeras för finansiering av företagets forskning och utveckling.

3 Stärka villkoren för företagande

Det är svårt att hitta ett enda regeringsförslag som siktar på att förbättra de allmänna villkoren för företagsamhet och att lindra företagets administrativa börda.

— Byråkratin kring att starta företag måste enligt Centern bantas ner och det måste bli enklare att bilda företag. Bland annat bör villkoren för startpeng lättas upp så att en arbetslös kan få finansiering för ett företag även om det bildats tidigare, förutsatt att företagsverksamheten inte bedrivits på heltid. Det måste bli möjligt att under viss tid få inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning som startpeng, och uppsägningsersättning måste kunna överföras som startkapital för ett nytt företag utan att inkomstskatt först tas ut på dagpenningen.

— Tröskeln för att anställa den första utomstående arbetstagaren måste sänkas. Finansieringen av detta ska tas ur de tillgängliga sysselsättningsanslagen.

— Beskattningen av personbolag och deras ägare samt av yrkesutövare, rörelseidkare och jord- och skogsbruksföretagare måste lindras på samma sätt som skett för aktiebolag. Ett företagaravdrag på fem procent bör införas.

— De indirekta arbetskraftskostnaderna måste lindras på viss tid genom förhandlingar med hjälp av finansiering från EMU-buffertar.

— Omedelbara åtgärder måste vidtas för att lindra tillståndsbyråkratin och företagens administrativa börda. Vi måste sektor för sektor gå igenom och slopa onödiga normer och byråkrati som hindrar och hämmar företagsverksamheten.

4 Avlägsna flaskhalsar i företagsfinansieringen och skapa tillräckliga incitament för tillväxt

Den europeiska finanskrisen har i hög grad ökat regleringen av finansmarknaden. Följden är att finansierarna ställer större krav på säkerhet och företagens säkerhetsreserver har försämrats. Företagen har svårare att få lån. Då regleringen blir allt strängare uppstår det också ett tryck på stigande finansieringskostnader.

Att Finlands ekonomi ligger risigt till och att attraktionskraften som investeringsobjekt är borta har också lett till att det är svårare att få lånefinansiering som jämföras med eget kapital.

— Staten måste snabbt och med tillräckligt omfattande åtgärder kompensera för marknadsbristerna i utbudet på både finansiering i form av eget kapital och lånefinansiering.

— Finland behöver en eller flera tillväxtfonder, närmast i anslutning till Tekes, för att trygga kapitalförsörjningen för ny tillväxt. Staten bör ha det avgörande ansvaret för kapitaliseringen av fonderna. Statlig egendom får inte säljas för att betala av skulder i ett läge där realräntan till och med på långa statsobligationer är negativ. Vinsten från egendomsförsäljningen måste överföras till tillväxtfonden. För att säkerställa att fonderna får privat investeringskapital i tillräcklig omfattning måste staten vara beredd att ta till vissa asymmetriska lösningar.

— Marknadsbristerna måste också minska för den lånefinansiering som företagen behöver. De privata finansierarnas risktäckningskapacitet har minskat. Under en övergångsperiod måste staten ta ett större ansvar för att täcka marknadsgapet genom att ge Finnvera större befogenheter och risktäckningskapacitet. Extra stort är behovet av medel till företagen i anknytning till struktur- och branschreformerna.

5 Nödvändiga åtgärder för att öka arbetsinsatsen

Finlands sysselsättningsnivå har fastnat vid cirka 68 procent. År 2014 arbetar vi i Finland 500 miljoner timmar mindre än för 25 år sedan, dvs. 1989. Det har en dramatisk betydelse för samhällsekonomin.

Det behövs omfattande och omedelbara insatser för att höja sysselsättningen. Den utdragna arbetslösheten måste åtgärdas så att arbetslösheten inte blir strukturell. Finland behöver 200 000 nya jobb under de kommande tio åren.

6 Skäligare nedskärningar av den regionala företagsfinansieringen

Parallellt med de allmänna svårigheterna med att få pengar till företagen minskar också de regionala betingade stöden till företagen, och procent-satsen för stöden går ner. Samtidigt har regeringen godkänt att regionala stöd i stor skala fortfarande betalas ut i EU-länder, där ekonomin har vuxit och fortsätter att växa betydligt bättre än i Finland med sin krympande ekonomiska utveckling.

Nu kan företag i östra Centraleuropa få offentligt stöd för investeringar eller utvecklingsprojekt på upp till 45 procent. Också storföretag kan få stöd på upp till 25 procent. Hos oss får storföretagen inget stöd alls och också stöden till de mindre företagen är radikalt mindre. Det resulterar i snedvridning av konkurrensen och att vi förlorar innovativ kapacitet till utlandet.

Antalet stödberättigade regioner minskade avsevärt i Finland den 1 juli 2014. Från Pihtipudas söderut hör en stor del av Finland från och med juli till samma företagsstödsområde som bland annat Paris och London.

Centern anser att de stora skillnaderna i förutsättningar för företagsverksamhet i olika delar av landet måste minska genom att vi med nationella medel ser till att de regionala företagsstöden räcker till.

Under den pågående valperioden har regionutvecklingen dock ställts på ända på ett groteskt vis. Centraliseringen har stärkts på många sätt samtidigt som regionernas livskraft har försvagats.

— I stället för att sätta in nationella, korrigerande åtgärder har regeringen bland annat beslutat helt avstå från landskapsutvecklingspengarna, trots att riksdagen många gånger betonat vikten av att regionerna har tillgång till finansiering av groddföretag bland annat om det inträffar plötsliga strukturförändringar. Regeringens beslut är ett misstag. Vi i Centern kan inte godta att landskapsutvecklingspengarna dras in. Centern föreslår att det anslås 16 miljoner euro för landskapsutvecklingspengar.

7 Finland behöver en industripolitisk strategi

Industriproduktionen sjunker för tredje året i rad. Hela branscher håller på att falla samman. Regeringen är rädlös såväl i fråga om att identifiera problemen som att eliminera de uppenbara flaskhalsarna. I synnerhet har de industriella

möjligheterna lämnats obeaktade, med undantag för cleantechsektorn.

— Finland behöver snabbt en industristrategi som tar fasta på våra industriella möjligheter och våra styrkor i fråga om såväl råvaror som kompetens.

— För att genomföra strategin måste vi fastställa vilka åtgärder som krävs för att stärka bland annat innovationspolitiken, företagsfinansieringen, logistiken, exporten och internationaliseringen.

Avvikande mening

Vi anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 21 oktober 2014

Mauri Pekkarinen /cent
Arto Pirttilahti /cent

AVVIKANDE MENING 3

Motivering

Budgeten för 2015 utgår från den svaga ekonomiska utvecklingen. Finlands samhällsekonomi har sjunkit tre år i rad och statsekonomin tvingas balansera mellan budgetens ramar och behovet att påskynda tillväxten. Med undantag av små stimulerande insatser representerar budgetförslaget för nästa år det förstnämnda förhållningssättet och ger ringa möjligheter att stärka tillväxten.

Den globala ekonomin har under åtskilligt vacklande återhämtat sig sedan finanskrisen 2008. De samhällsekonomin har klarat sig bäst som har hållit fast vid sin industriella grund och som framgångsrika producenter av konsumentförmånenheter. Det bästa sättet att ta sig ur en svag ekonomisk utveckling är att satsa på tillväxt på de industriella innovationernas fält.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen utgiftsnedskärningar på cirka en miljard euro jämfört med i år. Strävan att skapa balans i de offentliga finanserna är förstärkt, men den åtstramande finanspolitiken minskar å andra sidan den stimulerande effekten på total efterfrågan som den offentliga kunde bidra med. Nedskärningarna kan förvärra den nedåtgående spiral där skatteinkomsterna minskar och arbetslösheten ökar medan efterfrågan på tjänster försvagas allt mer.

En balanserad statsbudget stärker inte i sig Finlands samhällsekonomiska ställning på den internationella marknaden. Det kan endast de finländska företagen göra genom att producera varor som efterfrågas ute i världen. Problemen inom ict-sektorn och strukturomvandlingen inom skogsindustrin har ställt Finland inför en stor utmaning. Ny tillväxt kan förutom genom den befintliga industrin nås genom bioekonomin och cleantechsektorn. Därför måste vi satsa

på att stärka tillväxtpotentialerna inom dessa områden.

Cleantech är en lovande framtidsbransch då kampen mot klimatkrisen blir allt mer aktuell på ett globalt plan. Ett internationellt genombrott för de finländska cleantechprodukterna och cleantechlösningarna förutsätter att det finns referensanläggningar att hänvisa till, och sådana kan enklast byggas upp i Finland. Statens insatser på detta område är otillräckliga, och budgeten borde beakta möjligheten till skatteincitament för att uppmuntra till investeringar i ren teknik. De minskande statliga satsningarna på FUI-sektorn och nedskärningarna inom universitetsvärlden hotar framtiden för innovationssektorn.

Nedskärningarna i anslagen till Tekes och den ökande tonvikten på lånefinansiering i stället för understöd väcker oro när det gäller hur omfattande stödet för innovationer är. Det är lätt att hålla med om de bedömningar som i samband med sakkunnigutfrågningen framfördes om behovet av bidragsfinansiering för långsiktiga projekt som innebär höga risker men samtidigt också ger stora möjligheter.

Nedskärningen av VTT:s egenfinansiering är ytterst problematisk med tanke på det finländska innovationsfältets framtid. Att äventyra det internationella FUI-samarbetet på grund av budgetnedskärningar är att tillintetgöra förutsättningarna för tillväxt. Det har Finland inte råd med.

Avvikande mening

Jag anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 21 oktober 2014

Jari Myllykoski /vänst